

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/341/2020
Identifikačné číslo spisu:	1113242905
Dátum vydania rozhodnutia:	13.12.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1113242905.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v dedičskej veci po nebohom S. H., narodenému XX. A. XXXX, zomrelému XX. I. XXXX, naposledy bytom v D., Z. X, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 1 D 291/2013, o prejednanie novoobjaveného dedičstva, o dovolaniach navrhovateľov (dovolanie navrhovateľov 1/ až 4/, 8/ a 9/ a dovolanie navrhovateľov 5/ až 7/) 1/ C. S., bytom v Ž., A. T. X/XX, 2/ X. D., bytom v K., T. XXX/XX, 3/ K. Š., bytom v D., D. XXX/X, 4/ Q. D., bytom v XXXXX D. F., I.. XX O., (navrhovateľky 3/ a 4/ ako právne nástupkyne pôvodného navrhovateľa 3/ S. Š.), 5/ D. B. J. - I., bytom v XXXXX Q., Z., O. A. XX, 6/ O. I., bytom v XXXXX V., F. XX, 7/ D. I., bytom v XXXXX X., J. X/X, (navrhovatelia 5/ až 7/ ako právni nástupcovia pôvodného navrhovateľa 4/ Z. Š.), 8/ K. Š., bytom v D., R. J. XXXXX/X, 9/ N. N., bytom v D., I. XXXX/X, všetkých zastúpených advokátkou JUDr. Annou Čukanovou, so sídlom v Bratislave, H. Meličkovej 26, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 15. februára 2016 č. k. 14 CoD 7/2015-243, takto

rozhodol:

Dovolania o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 9. februára 2015 č. k. 1 D 291/2013 - 197 vo výroku I. návrh na dodatočné prejednanie dedičstva zamietol; vo výroku II. priznal súdnej komisárke JUDr. Kataríne Pohronskej, notárke so sídlom v Bratislave, Grösslingova 6-8, odmenu za prejednanie dedičstva vo výške 13 €, náhradu hotových výdavkov vo výške 1,35 € (poštovné), t. j. spolu 14,35 + 2,87 € (20% DPH), spolu 17,22 €; vo výroku III. zaviazal navrhovateľov zaplatiť na účet Okresného súdu Bratislava I trovy konania vo výške 17,22 €, v lehote do 10 dní od právoplatnosti uznesenia; vo výroku IV. upravil účtáreň Okresného súdu Bratislava I, aby uhradila priznanú odmenu za činnosť a náhradu hotových výdavkov vyššie označenej súdnej komisárke na jej bankový účet. Súd uviedol, že po poručiťovi bolo prejednané dedičstvo pod sp. zn. D 1785/1958,

ktoré bolo skončené uznesením Štátneho notárstva z 13. novembra 1958, právoplatným 04. januára 1958. Jediným dedičom po poručiteľovi S. H. bol W. L.. Na základe rozhodnutia D 2168/73-16 sa jediným dedičom po poručiteľovi W. L. stala O. D.. Dedičské konanie po O. D. bolo skončené rozhodnutím Štátneho notárstva Bratislava 2 z 30. októbra 1986 sp. zn. D 1053/86. Dedičmi po poručiteľke sa stali závetní dedičia, pričom predmetom dedenia bola finančná hotovosť, hnutelné veci a suma uložená na vkladnej knižke. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že poručiteľka zomrela ako vdova, bezdetná, a bez zanechania osôb, ktoré by prišli do úvahy ako dedičia zo zákona. Súd uviedol, že z obsahu rozhodnutia o dedičstve a testamentu vyplýva, že menovaná právna nástupkyňa poručiteľa S. H. v závete rozhodovala iba o hnutelných veciach, a v prípade ak by predmetom novoobjaveného dedičstva boli nehnuteľnosti, v takom prípade by pripadli ako odúmrt' Slovenskej republike. Súd ďalej uviedol, že návrhom zo 06. decembra 2013 požiadala advokátka JUDr. Anna Čukanová o prejednanie nehnuteľností, nachádzajúcich sa v Bratislave, presne špecifikovaných v návrhu. Súd uviedol, že listom z 05. októbra 1966 štátny notár JUDr. Anton Beznák, z pozemkovo knižnej vložky č. XXXX, k. ú. D. zistil, že nehnuteľnosti podľa dekrétu prezidenta č. 108/45 Zb. prešli na štát. To znamená, že aj jeho ostatné nehnuteľnosti, vinice, záhrady, prešli konfiškáciu na štát, i keď v pozemkovej knihe, vo vložke č. XXXX a č. XXXX, k. ú. D., to nebolo vyznačené. Slovenský národný archív predložil Rozhodnutie Konfiškačnej komisie v Bratislave z 18. februára 1948, číslo K-VII/45E-1048, v ktorom Konfiškačná komisia rozhodla, že S. H. treba považovať za zradcu a nepriateľa slovenského a českého národa a ČSR. Následkom toho pôdohospodárky majetok v rozsahu § 2 nar. č. 104/1945 Sb. N. SNR, patriaci vlastníckym právom ako vyššie uvedené, je skonfiškovaný k 01. marcu 1945, a to bez ohľadu na to, v ktorom katastrálnom území, či v ktorej obci na celom území Slovenska sa tento majetok nachádza. Súd skonštatoval, že je viazaný právoplatným výmerom Konfiškačnej komisie v Bratislave z 18. februára 1948, číslo VII/45E-1048 a bol toho názoru, že všetky nehnuteľnosti boli skonfiškované v súlade s Dekrétom č. 108/1945 Sb. a vlastnícke právo k nehnuteľnostiam prešlo na Československú republiku nadobudnutím účinnosti dekrétu, t. j. dňom 30. októbra 1945, aj keď bolo konečné správne rozhodnutie prijaté až dňa 18. februára 1948. Majetok podliehajúci konfiškácii podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb., v znení neskorších predpisov sa rozhodnutím konfiškačnej komisie alebo Zboru povereníkov považoval za skonfiškovaný 01. marca 1945. Zápis konfiškácie v pozemkovej knihe nebol podmienkou nadobudnutia vlastníctva štátom - mal len deklaratórny charakter. Súd poukázal na skutočnosť, že Benešove dekréty mali za úlohu vyrovnať sa s povojnovým stavom po okupácii územia Československej republiky a osobám, ktorých sa dotýkali, poskytovali možnosť preukázať svoju vernosť Československej republike, a tým odvrátiť negatívne následky spojené s vydaním dekrétov. Benešove dekréty sú dodnes súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a ani do dnešného dňa zákonodarcia neprejavil vôľu zasahovať do právnych vzťahov, ktoré založili. Súd dospel k záveru, že pokiaľ ide o nehnuteľný majetok, navrhovatelia nie sú právnymi nástupcami poručiteľa. Zároveň súd nepovažoval za preukázané vlastníctvo poručiteľa k nehnuteľnostiam, ktoré navrhovatelia prihlásili ako novoobjavený majetok. Z uvedených dôvodov súd prvého stupňa návrh navrhovateľov na dodatočné prejednanie dedičstva zamietol. S poukazom na § 140 ods. 2 a § 148 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) uložil súd povinnosť navrhovateľom nahradiť odmenu priznanú súdnej komisárke. Proti uvedenému rozhodnutiu podali odvolanie navrhovatelia (pôvodní navrhovatelia 1/ až 6/).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 15. februára 2016 sp. zn. 14 CoD 7/2015 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd však na rozdiel od dôvodov uvedených v rozhodnutí súdu prvého stupňa, považoval za rozhodujúci dôvod pre zamietnutie návrhu na prejednanie novoobjaveného dedičstva po poručiteľovi S. H. skutočnosť, že navrhovatelia nie sú aktívne legitimované osoby na podanie návrhu na prejednanie novoobjaveného dedičstva po poručiteľovi S. H.. Z obsahu spisu, konkrétne z uznesenia Štátneho notárstva v Bratislave z 13. novembra 1958 sp. zn. D 1783/58 bolo zistené, že v čase smrti poručiteľa neboli nažive žiadni jeho príbuzní, ktorí by si mohli uplatňovať dedičské práva zo zákona. Jediným dedičom poručiteľa sa stal W. L., pričom v uznesení, ktorým bolo rozhodnuté o nadobudnutí dedičstva na základe závetu, je uvádzaný len hnutelný majetok poručiteľa a nie je v ňom zmienka o tom, že by v závete poručiteľ odkázal závetnému dedičovi akýkoľvek (aj neznámy) nehnuteľný majetok. K spisovému materiálu je priložený aj odpis závetu poručiteľa S. H., ktorým poručiteľ odkázal svoj majetok W. L.,

tento je však vyhotovený v maďarskom jazyku. Preklad závetu do slovenského jazyka sa v spise nenachádza. Odvolací súd teda mohol vychádzať len z odôvodnenia uznesenia, ktorým bolo rozhodnuté o nadobudnutí dedičstva po poručiteľovi závetným dedičom W. L.. Ak teda poručiteľ závetom rozhodoval len o svojom hnutelnom majetku, musel si byť vedomý toho, že nehnuteľný majetok nevlastní, alebo mal vôľu závetnému dedičovi odkázať len svoj hnutelný majetok. Pre posúdenie aktívnej legitímácie navrhovateľov v konaní o prejednanie novoobjaveného dedičstva po poručiteľovi S. H. je však rozhodujúce uznesenie o vyporiadaní dedičstva po poručiteľke O. D., podľa ktorého sa jej dedičmi stali výlučne závetní dedičia, keďže zomrela bez zanechania osôb, ktoré by prišli do úvahy ako dedičia zo zákona. Zo závetu vyplýva, že O. D. ním odkázala právnym predchodcom navrhovateľov výlučne len finančné prostriedky a svoj hnutelný majetok, ktorý bol následne zistený v dedičskom konaní po nej a špecifikovaný v uznesení Štátneho notárstva Bratislava 2 z 30. októbra 1986, sp. zn. D 1053/86. Pokiaľ odvolatelia v tejto súvislosti poukazujú na potrebu posúdenia vôle poručiteľky O. D. podľa ust. § 35 ods. 2 OZ, odvolací súd je toho názoru, že ani na základe posúdenia obsahu závetu podľa jeho jazykového vyjadrenia nemožno dospieť k záveru, že by menovaná poručiteľka mala vôľu svojim závetným dedičom odkázať aj iný majetok, konkrétne akýkoľvek nehnuteľný majetok. Takýto výklad by bol v rozpore s jej jazykovým prejavom v závete. Z obsahu závetu nemožno ani dedukovať, že by bola vlastníčkou akéhokoľvek nehnuteľného majetku. V tejto súvislosti neobstojí ani argumentácia odvolateľov, že právní predchodcovia navrhovateľov boli právoplatným výrokom rozhodnutia č. D 1053/86-16 o vyporiadaní dedičstva po poručiteľke O. D. ustanovení za jej právnych nástupcov na základe univerzálnej sukcesie podľa § 460 OZ. Nakoľko právní predchodcovia po poručiteľke O. D. dedili na základe ňou vystaveného závetu, nadobudli len práva a povinnosti týkajúce sa vecí (majetkových práv) z dedičstva, t. j. vecí, ktoré im boli odkázané poručiteľkou v závete. Preto uzavrel, že navrhovatelia nie sú aktívne legitimovaní na podanie návrhu na prejednanie novoobjaveného dedičstva, čo je samo o sebe dôvodom na zamietnutie návrhu. Z uvedeného dôvodu odvolací súd považoval bez právneho významu, aby sa zaoberal jednotlivými odvolacími námietkami navrhovateľov. Za potrebné považoval reagovať len na námietku odvolateľov, keď uviedol, že za predpokladu, že návrh na prejednanie novoobjaveného dedičstva k nehnuteľnostiam by podali na to aktívne legitimované osoby, súd by mal v situácii spornosti vlastníctva poručiteľa S. H. k nehnuteľnostiam dedičské konanie prerušiť a navrhovateľov odkázať na podanie určovacej žaloby v občiansko-súdnom konaní.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali dňa 30. júna 2016 na okresný súd (ako zároveň aj na najvyšší súd) dovolanie pôvodní navrhovatelia 1/ až 3/, 5/ a 6/ (ďalej aj „dovolatelia“), súčasní dovolatelia 1/ až 4/, 8/ a 9/. Dôvodnosť dovolania odôvodnili ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/ a c/ O.s.p. (Občianskeho súdneho poriadku účinného do 01. júla 2016.) Namietali, že postupom odvolacieho súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Rozhodnutie odvolacieho súdu považovali za nepreskúmateľné a arbitrárne. Mali za to, že odvolací súd nedal odpoveď na skutkové a právne tvrdenia dedičov, neoprel výrok o právny predpis v otázke aktívnej legitímácie. Zároveň namietali, že súdy nižšej inštancie vôbec nezisťovali skutočnosti nevyhnutné pre správne posúdenie vecí, nesprávne vyhodnotili dôkazy, nevykonali navrhnuté dôkazy, ako aj, že súdy dospeli k nesprávnemu právnemu posúdeniu vecí v otázke aktívnej vecnej legitímácii navrhovateľov. Mali za to, že o okruhu dedičov sa už prv právoplatne rozhodlo. Poukázali, že na podanie návrhu v zmysle § 175x ods. 1 O.s.p. v konaní o novoobjavenom majetku sú aktívne legitimovaní dedičia na základe právoplatných uznesení, ktorými sa pôvodné konanie o dedičstve skončilo. Poukázali na konanie vedené Okresným súdom Bratislava II, 51 C 54/2010 - spor o vlastníctvo novoobjaveného majetku, a spor 13 C 165/2012 o naliehavom právnom záujme a aktívnej legitímácii k inému majetku po poručiteľovi. Navrhovali, aby dovolací súd rozhodnutia odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Keďže pôvodný navrhovateľ 4/ zomrel pred doručením mu rozhodnutia odvolacieho súdu a pred podaním dovolania ostatnými navrhovateľmi, súd prvej inštancie (po vrátení veci dovolacím súdom ako predčasne predloženej aj z uvedeného dôvodu) doručil (účinne) rozhodnutie odvolacieho súdu jeho právnym nástupcom (súčasní navrhovatelia 5/ až 7/ ďalej aj „dovolatelia“) 3. mája 2019, ktorí následne podali dovolanie za účinnosti nového procesného kódexu Civilného sporového poriadku. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. a/ a f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Namietali, že súdy

im nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovali za svojvoľné a nedostatočne odôvodnené, pričom odvolací súd nedal odpoveď na ich odvolacie námietky. Namietali, že odvolací súd poprel zmysel a právny význam príslušných zákonných ustanovení. V súvislosti s vadou zmätočnosti zároveň namietali nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Taktiež namietali, že odvolací súd nenariadil pojednávanie vo veci. Súd nižšej inštancie podľa názoru dovolateľov nedostatočne zistil skutkový stav veci. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovali za prekvapivé, keď mali za to, že súd nevyzval účastníkov k použitiu ustanovenia § 175x O.s.p., ktorý navyše nesprávne vyložil. Právny záver odvolacieho súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie navrhovateľov považovali za svojvoľný, pričom namietali nesprávne právne posúdenie aktívnej vecnej legitimácie navrhovateľov na podanie návrhu na konanie o novoobjavenom majetku a v otázke výkladu vôle poručiteľa v zmysle § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V dovolaní zároveň uplatnili dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Mali za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Ako otázky, ktoré neboli doposiaľ vyriešené dovolacím súdom, uviedli nasledovné otázky: „1. či sú dovolatelia aktívne legitimovaní k podaniu návrhu k novoobjavenému majetku, konkrétne aj k nehnuteľnému majetku po poručiťovi S. H., nar. dňa XX.XX.XXXX, posledný pobyt: Z. ul. č. X, D. - I. K., ktorý zomrel XX.XX.XXXX so zanechaním závetu) na základe právoplatného uznesenia Štátneho notárstva Bratislava I č.k. D 1758/1958, právoplatného dňa 1.04.1959 (o.i. § 393 zákona č. 142/1950 Zb.), je odvolací súd ako aj súd prvej inštancie viazaný právoplatným predmetným uznesením, ktoré je procesným inštitútom, a sú dovolatelia aktívne legitimovaní k podaniu návrhu k novoobjavenému majetku, konkrétne aj k nehnuteľnému majetku, na základe právoplatného rozhodnutia Štátneho notárstva v Bratislave II č.k. D 1052/86, po poručiťke O. D., rod. U., nar. dňa X.XX.XXXX, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX, posledný trvalý pobyt A. X.. D. (so zanechaním závetu), je odvolací súd ako aj súd prvej inštancie viazaný právoplatným predmetným uznesením, ktoré je procesným inštitútom? 2. Vo vzájomnej súvislosti, ak poručiť S. H. ustanovil za svojho právneho nástupcu univerzálneho dediča W. L., bolo jeho povinnosťou v závete určiť aj iný, a to neznámy majetok, (prípadne nehnuteľný majetok) ak v čase smrti nemal právnu ani de facto inú dispozíciu s iným majetkom, resp. s nehnuteľným majetkom? Dedí univerzálny dedič všetok majetok a to ku dňu smrti poručiťa a na základe univerzálnej sukcesie - § 509 zákona č. 141/1950 Zb. OZ? Znamená to teda, že aj bez toho, aby bolo treba v závete určiť, o aký majetok ide, po smrti poručiťa zdedí všetko, čo patrilo poručiťovi ku dňu smrti? 3. Vo vzájomnej súvislosti, ustanovila poručiťka O. D., v závete v zmysle § 477 OZ svojich právnych nástupcov, ak podľa cit. ust. V závete poručiť ustanoví dedičov, prípadne určí ich podiely alebo veci a práva, ktoré im majú pripadnúť, a bola povinná v závete odkázať aj iný, a to neznámy majetok (prípadne nehnuteľný majetok) ak v čase smrti nemala právnu a ani de facto inú dispozíciu s iným majetkom, resp. s nehnuteľným majetkom? Je povinnosťou S. H. v závete odkázať aj iný, hoci neznámy majetok? 4. Ďalej vo vzájomnej súvislosti: Ak je poručiťom S. H. stanovený univerzálny dedič, W. L., ktorý dedí všetok majetok ku dňu smrti poručiťa S. H., je O. D., ktorá je zákonnou dedičkou W. L. univerzálnou dedičkou všetkého jeho majetku ku dňu jeho smrti - § 460 OZ, a následne aj všetkého majetku po poručiťovi S. H.? Je povinnosťou O. D. v závete odkázať aj iný, hoci neznámy majetok? Je odvolací súd v danom prípade oprávnený vychádzať z hmotného práva závete?“ Podľa názoru dovolateľov odvolací súd nerozlišoval medzi prevodom a prechodom práv a povinností. Dovolatelia mali za to, že v danom prípade došlo k univerzálnej sukcesii, pričom univerzálna sukcesia automaticky vyvoláva aj procesnoprávne nástupníctvo, v dôsledku čoho sú oprávnení na uplatnenie práva na prejednanie novoobjaveného dedičstva po poručiťovi S. H., a to aj k nehnuteľnému majetku. Uviedli, že aktívna legitimácia sa neskúma v nesporovom konaní. Úmrtím dochádza k strate spôsobilosti na práva a povinnosti (právna subjektivita) a súčasne k strate spôsobilosti byť účastníkom konania. V takom prípade pri smrti účastníka konania pokračuje súd s jeho dedičmi, pretože ide o univerzálnu sukcesiu. Navrhovali, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, platného a účinného od 01. júla 2016, ďalej len „CSP“), po zistení, že dovolania podali v stanovenej lehote účastníci, v neprospech ktorých

bolo rozhodnuté, zastúpení advokátom, skúmal prípustnosť dovolaní bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolania treba odmietnuť.

6. Dovolací súd v prvom rade posudzoval dovolanie navrhovateľov 1/ až 4/, 8/ a 9/, ktoré bolo podané 30. júna 2016 (za účinnosti O.s.p.) Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, uskutočnení dovolacieho prieskumu a vydání (pre dovolateľa) priaznivého rozhodnutia.

6.1. Na konanie o dedičstve sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). Podľa prechodného ustanovenia § 395 ods. 1 CMP, ak § 396 neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 395 ods. 2 CMP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Podľa § 396 ods. 1 CMP konania o dedičstve začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6.2. Podmienky prípustnosti dovolania navrhovateľov 1/ až 4/, 8/ a 9/ najvyšší súd posudzoval podľa právneho stavu účinného ku dňu podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

7. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p.

8. V prejednávanej veci je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie bolo tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa (súdu prvej inštancie), b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/), na zaujatie stanoviska. Dovolanie nebolo prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa (súdu prvej inštancie) o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie bolo prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa (súdu prvej inštancie), ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

9. Nakoľko v prejednávanej veci dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu má charakter potvrdzujúceho uznesenia vo vzťahu k uzneseniu súdu prvej inštancie, pričom vo svojom výroku odvolací súd prípustnosť dovolania nevyslovil, a nejde o žiaden z ďalších prípadov vymenovaných v § 239 ods. 1, 2 O.s.p., je nepochybné, že prípustnosť dovolania z tohto zákonného ustanovenia nebolo možné vyvodiť.

10. V danej veci by preto dovolanie proti potvrdzujúcemu výroku odvolacieho súdu bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený,

ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nebol predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., bolo možné ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým bolo inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nebol významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

10.1. Dovolatelia procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietali a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

11. Dovolatelia namietali, že im bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania. O odňatie možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. išlo v prípade procesného postupu, ktorým súd znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných oprávnení priznaných mu v občianskom súdnom konaní (napr. oprávnenia byť prítomný na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.).

12. Dovolatelia v dovolaní namietajú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. videli v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutí súdov nižšej inštancie zakladajúcim ich nepreskúmateľnosť. Podľa stanoviska, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.

13. V zmysle citovaného stanoviska bola vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľmi považovaná za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá však v súlade s doterajšou konštantnou judikatúrou najvyššieho súdu prípustnosť dovolania nezakladala (pozri napr. sp. zn. 3 MCdo 16/2008 a 6 Cdo 84/2010, 5 MCdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4 Cdo 107/2011).

14. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch mohla nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods.1 písm. f/ O.s.p. a to napríklad, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahovalo vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie malo také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížila k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci bol dôvod pre uplatnenie (ako výnimky) druhvej vety stanoviska R 2/2016.

15. Štruktúra práva na odôvodnenie bola rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O. s. p., v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňalo kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí z hľadiska formálnej štruktúry a obsahovalo aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Skutočnosť, že dovolatelia mali na vec odlišný názor a že rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo odôvodnené podľa ich predstáv, nie je dostačujúcou bázou pre tvrdenia o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia a existencii vady v zmysle § 237 ods.1 písm. f/ O.s.p.

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo

prípadne nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

18. Za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania nepovažovala vtedajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 251/2012, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012.

19. Dovolatelia v dovolaní zároveň namietali, že rozhodnutia súdov nižšej inštancie sú po právnej stránke nesprávne. Nesprávne právne posúdenie vecí je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho bolo možné uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie vecí ale prípustnosť dovolania nezakladalo (viď R 54/2012). Nešlo totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani atribút rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 239 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania, preto sa týmito námietkami dovolací súd nemohol zaoberať.

20. V danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p. Dovolanie tak nevyvolalo do 30. júna 2016 účinok sledovaný dovolaním (možnosť uskutočniť meritorný dovolací prieskum), ktorý by zostal zachovaný aj po tomto dni. Najvyšší súd preto dovolanie navrhovateľov 1/ až 4/, 8/ a 9/ odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako procesne neprípustné.

21. Dovolací súd ďalej posudzoval prípustnosť dovolania navrhovateľov 5/ až 7/, ktorí podali dovolanie za účinnosti nového Civilného sporového poriadku, pričom prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. a/ a f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

22. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

23. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

23.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

24. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

24. 1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

25. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

26. Dovolatelia v prvom rade vyvodzovali prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

27. Dovolatelia však v dovolaní nevystihli niektorý pojmový znak významný z hľadiska zadefinovania procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ CSP, keďže tento dovolací dôvod bližšie nezdôvodnili. Ani z posúdenia dovolania podľa obsahu (článok 11 CSP a § 124 ods. 1 CSP) nie je možné vyvodiť, na základe akého dôvodu dovolatelia namietali zaťaženie konania uvedenou vadou zmätočnosti. Takto dovolateľmi uplatnený dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom predpokladaným zákonom (§ 431 ods. 2 CSP).

27. 1. Keďže dovolatelia nevymedzili v čom spočíva vada v zmysle § 420 písm. a/ CSP, nevymedzili dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol v zmysle § 447 písm. f/ CSP.

28. Dovolatelia ďalej vyvodzovali prípustnosť dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

29. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľov, že v konaní došlo k nim tvrdenej vade zmätočnosti.

30. Dovolatelia namietali, že procesným postupom súdov nižšej inštancie došlo k zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

31. Dovolatelia v súvislosti s vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP ďalej namietali, že odvolací súd nenariadil pojednávanie vo veci.

32. Odvolací súd konal a rozhodoval za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 213 ods. 1 a 2 O.s.p. platilo, že na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

33. O tom, či v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p. odvolací súd nariadi odvolacie pojednávanie alebo toto pojednávanie nenariadi, rozhoduje odvolací súd, pričom nie je viazaný ani prípadným návrhom účastníka na nariadenie pojednávania, ani nesúhlasom účastníka s rozhodnutím o odvolaní bez nariadenia pojednávania (pozri obdobne uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 51/2011).

34. Zo spisu vyplýva, že odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa zistil v potrebnom rozsahu skutkový stav, a preto nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, súd prvého stupňa nerozhodol podľa § 115a O.s.p., nejde o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a nariadenie odvolacieho pojednávania nevyžaduje dôležitý verejný záujem. Dovolací súd zastáva názor, že ak odvolací súd za tejto procesnej situácie rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, bol jeho postup v súlade s § 214 O.s.p.

35. Neopodstatnená je preto námietka dovolateľov, že postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

36. Dovolatelia v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP taktiež namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je prekvapivé, teda namietali porušenie ustanovenia § 213 O.s.p. odvolacím súdom.

37. Podľa § 213 ods. 2 O.s.p. platilo, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Účelom tohto ustanovenia bolo predchádzať vydávaniu prekvapivých rozhodnutí. Pri aplikácii tohto ustanovenia odvolací súd vychádzal z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípov právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Výzva odvolacieho súdu bola plnením osobitného druhu, tzv. manudukčnej povinnosti odvolacieho súdu, jej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, t. j. zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky.

38. Dovolatelia odvolaciemu súdu vytýkali, že súd nevyzval účastníkov k použitiu ustanovenia § 175x O.s.p., ktorý navyše odvolací súd nesprávne vyložil.

39. Podľa názoru dovolacieho súdu, rozsudku odvolacieho súdu nemožno pripisovať vadu „prekvapivosti súdneho rozhodnutia“. Odvolací súd na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Navyše odvolací súd posudzoval otázku aktívnej vecnej legítimácie navrhovateľov na podanie návrhu na konanie o novoobjavenom majetku (pričom aj súd prvej inštancie dospel k záveru, že v prípade hnutelného majetku navrhovateľa nie sú právnymi nástupcami poručiteľa).

40. Tvrdenie dovolateľov, že došlo k vade § 420 písm. f/ CSP je preto neopodstatnené.

41. Dovolatelia v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP taktiež namietali nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom zároveň mali za to, že odvolací súd sa nezaoberal ich odvolacími námietkami.

42. Dovolací súd v tejto časti poukazuje na body 12. a nasl. odôvodnenia tohto rozhodnutia. Dovolací súd zároveň poukazuje na závery prijaté Ústavným súdom Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 314/2020, podľa ktorých aktuálnosť stanoviska prijatého občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. R 2/2016 po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie "inej vady konania" z tejto kategórie podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, pokiaľ má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania podľa označeného ustanovenia. Včlenením formulácie o práve na spravodlivý súdny proces do textu zákona sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale, naopak, sprísnil. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti EŠLP, ako to vyplýva zo vzťahu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zákona podľa čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

42.1. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

43. Ako už bolo uvedené obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, že odvolací súd rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, pričom dovolací súd v tejto časti poukazuje na závery prijaté v bodoch 15. až 17. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Odvolací súd dôsledne zdôvodnil svoj záver o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie navrhovateľov, pričom vzhľadom na záver o nedostatku aktívnej vecnej legitímácii nepovažoval za podstatné zaoberať sa s inými odvolacími námietkami.

44. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP tak nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľov. Dovolatelia preto neopodstatnene v tejto časti namietali existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

45. Dovolatelia v dovolaní v súvislosti s vadou podľa § 420 písm. f/ CSP zároveň namietali aj neúplne a nesprávne zistenie skutkového stavu súdmi nižšej inštancie, ako aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Najvyšší súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (v tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017). Rovnako prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

46. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

47. Dovolatelia v podanom dovolaní ďalej uplatnili aj dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm.

b/ CSP).

48. Dovolací súd v tejto časti poukazuje na body 24., 24.1. a 25. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

49. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Je potrebné však zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

49.1. Pokiaľ v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

49.2. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP.

50. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

51. Rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej v civilnom sporovom konaní predchádza činnosť, v rámci ktorej súd rieši celý rad otázok, ktoré majú rôzny význam pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Vzhľadom na dovoláciu argumentáciu žalovanej treba zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, ktorý by mohol a mal podrobiť posúdeniu všetko, čím sa zaoberal súd prvej a druhej inštancie. Z povahy dovolania a dovolacieho konania vyplýva, že najvyšší súd nemôže posudzovať všetky procesnoprávne a hmotnoprávne otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním).

52. Dovolateľa, ktorý vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 CSP, zaťažuje procesná povinnosť jednoznačným a určitým spôsobom zadefinovať tzv. dovoláciu otázku, ktorú odvolací súd riešil nesprávne a zároveň uviesť, ktorý z predpokladov uvedených v tomto ustanovení zakladá prípustnosť ním podaného dovolania. Tejto požiadavke zodpovedá i povinnosť vyjadrená v § 429 CSP v spojení s čl. 11 ods. 2 Základných princípov CSP. Splnením týchto procesných povinností vytvára pre dovolací súd podklad, ktorý je nevyhnutne potrebný pre posúdenie prípustnosti dovolania a prípadne (pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je prípustné) tiež pre zameranie meritórneho

dovolacieho prieskumu.

53. Dovolací súd dospel k záveru, že v odôvodnení dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, absentuje uvedenie relevantnej právnej otázky zásadného právneho významu (ktorá nebola dosiaľ v rozhodnutiach dovolacieho súdu riešená), ktorú dovolací súd riešil nesprávne, čo obsahovo a významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

54. Dovolatelia (zastúpení v dovolacom konaní kvalifikovaným právnym zástupcom) v dovolaní vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vyslovili potrebu vyriešenia nasledovných otázok: „1. či sú dovolatelia aktívne legitimovaní k podaniu návrhu k novoobjavenému majetku, konkrétne aj k nehnuteľnému majetku po poručiteľovi S. H., nar. dňa XX.XX.XXXX, posledný pobyt: Z. ul. č. X, D. - I. K., ktorý zomrel XX.XX.XXXX so zanechaním závetu) na základe právoplatného uznesenia Štátneho notárstva Bratislava I č.k. D 1758/1958, právoplatného dňa 1.04.1959 (o.i. § 393 zákona č. 142/1950 Zb.), je dovolací súd ako aj súd prvej inštancie viazaný právoplatným predmetným uznesením, ktoré je procesným inštitútom, a sú dovolatelia aktívne legitimovaní k podaniu návrhu k novoobjavenému majetku, konkrétne aj k nehnuteľnému majetku, na základe právoplatného rozhodnutia Štátneho notárstva v Bratislave II č.k. D 1052/86, po poručiteľke O. D., rod. U., nar. dňa 5.07.1901, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX, posledný trvalý pobyt A. X.. D. (so zanechaním závetu), je dovolací súd ako aj súd prvej inštancie viazaný právoplatným predmetným uznesením, ktoré je procesným inštitútom? 2. Vo vzájomnej súvislosti, ak poručiteľ S. H. ustanovil za svojho právneho nástupcu univerzálneho dediča W. L., bolo jeho povinnosťou v závete určiť aj iný, a to neznámy majetok, (prípadne nehnuteľný majetok) ak v čase smrti nemal právnu ani de facto inú dispozíciu s iným majetkom, resp. s nehnuteľným majetkom? Dedí univerzálny dedič všetok majetok a to ku dňu smrti poručiteľa a na základe univerzálnej sukcesie - § 509 zákona č. 141/1950 Zb. OZ? Znamená to teda, že aj bez toho, aby bolo treba v závete určiť, o aký majetok ide, po smrti poručiteľa zdedí všetko, čo patrilo poručiteľovi ku dňu smrti? 3. Vo vzájomnej súvislosti, ustanovila poručiteľka O. D., v závete v zmysle § 477 OZ svojich právnych nástupcov, ak podľa cit. ust. V závete poručiteľ ustanoví dedičov, prípadne určí ich podiely alebo veci a práva, ktoré im majú pripadnúť, a bola povinná v závete odkázať aj iný, a to neznámy majetok (prípadne nehnuteľný majetok) ak v čase smrti nemala právnu a ani de facto inú dispozíciu s iným majetkom, resp. s nehnuteľným majetkom? Je povinnosťou S. H. v závete odkázať aj iný, hoci neznámy majetok? 4. Ďalej vo vzájomnej súvislosti: Ak je poručiteľom S. H. stanovený univerzálny dedič, W. L., ktorý dedí všetok majetok ku dňu smrti poručiteľa S. H., je O. D., ktorá je zákonnou dedičkou W. L. univerzálnou dedičkou všetkého jeho majetku ku dňu jeho smrti - § 460 OZ, a následne aj všetkého majetku po poručiteľovi S. H.? Je povinnosťou O. D. v závete odkázať aj iný, hoci neznámy majetok? Je dovolací súd v danom prípade oprávnený vychádzať z hmotného práva závete?“ Podľa názoru dovolateľov dovolací súd nerozlišoval medzi prevodom a prechodom práv a povinností. Dovolatelia mali za to, že v danom prípade došlo k univerzálnej sukcesii, pričom univerzálna sukcesia automaticky vyvoláva aj procesnoprávne nástupníctvo, v dôsledku čoho sú oprávnení na uplatnenie práva na prejednanie novoobjaveného dedičstva po poručiteľovi S. H., a to aj k nehnuteľnému majetku. Uviedli, že aktívna legitimácia sa neskúma v nesporovom konaní. Úmrtím dochádza k strate spôsobilosti na práva a povinnosti (právna subjektivita) a súčasne k strate spôsobilosti byť účastníkom konania. V takom prípade pri smrti účastníka konania pokračuje súd s jeho dedičmi, pretože ide o univerzálnu sukcesiu.

55. Dovolací súd dospel k záveru, že v dovolaní absentuje vymedzenie právnej otázky dovolateľmi. Dovolatelia v dovolaní nastolili celý rad hypotetických otázok („či sú, či boli povinní“) a polemík vo vzťahu k aktívnej vecnej legitimácii ako aj okruhu účastníkov a procesnoprávneho nástupníctva v súdnom konaní, keď pre dostatok vecnej legitimácie, je potrebné, aby stranami sporu boli všetci oprávnení dedičia. Dovolatelia nezdôvodnili, ktorá právna otázka dosiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená a od ktorej záviselo rozhodnutie dovolacieho súdu, ani nekonkretizovali, ako dovolací súd mal právnu otázku správne vyriešiť.

56. V tejto súvislosti dovolací súd, keď dovolatelia v dovolaní namietajú správnosť právnych záverov

súdov, opätovne zdôrazňuje, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

56.1. Dovolací súd však považuje (s ohľadom na polemiku dovolateľov s právnymi závermi odvolacieho súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie) za potrebné nad rámec uviesť, že aktívna vecná legitímácia prichádza do úvahy aj v nesporovom konaní (ak konanie začalo na návrh), pričom sa stotožňuje so závermi odvolacieho súdu, ktoré považuje za správne.

57. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup odvolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

58. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolateľov, týkajúca sa § 421 ods. 1 CSP, je nedostatočná a nie je v podanom dovolaní vymedzená spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Uzavrel preto, že na podklade dovolania nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v tejto časti odmietol podané dovolanie podľa § 447 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

59. Najvyšší súd na základe uvedeného, dovolanie navrhovateľov 5/ až 7/, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 447 písm. c/ CSP), a ktorého dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP (§ 447 písm. f/ CSP), odmietol.

60. Výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

61. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.